

Aizpurua Ortiz o.fl. gegn Spáni

Dómur frá 2. febrúar 2010

Mál nr. 42430/05

1. gr. 1. viðauka. Friðhelgi eignarréttar

Hugtakið eign. Lífeyrisgreiðslur. Lögættar væntingar. xx

1. Málsatvik

Kærendur eru 56 talsins að meðtöldum Magdaleno Aizpurua Ortiz. Þeir eru spænskir ríkisborgarar sem ýmist eru eða voru búsettir í Vizcaya-héraðinu á Spáni. Þeir voru starfsmenn fyrirtækisins Sefanitro S.A. þar til þeir settust í helgan stein og hófu töku snemmbúinna eftirlauna. Þá fengu þeir viðbótarlífeyri sem var greiddur á grundvelli ákvæða kjarasamnings frá árinu 1983. Þar var kveðið á um að starfsmenn sem hefðu hafið störf hjá fyrirtækinu fyrir árið 1984 fengju greiddan viðbótarlífeyri til 65 ára aldurs. Þegar greiðslur stöðvuðust árið 1994 höfðuðu kærendur mál fyrir dómstóli sem úrskurðaði þeim í vil.

Kjarasamningurinn frá árinu 1983 féll úr gildi árið 2000 við gildistöku nýs kjarasamnings. Í honum var kveðið á um að greiða skyldi þeim sem hefðu þegið viðbótarlífeyri á grundvelli eldri samningsins eingreiðslu sem jafngilti þriggja mánaða viðbótarlífeyrisgreiðslum.

Kærendur höfðuðu mál fyrir dómstól á sviði vinnuréttar sem féllst á hluta krafna þeirra og gerði fyrirtækinu að greiða þeim lífeyrinn í samræmi við kröfur þeirra. Fyrirtækið áfrýjaði málinu til hæstaréttar sem vísaði kröfum kærenda frá. Hann vísaði sérstaklega til þess að réttindi á grundvelli kjarasamninga gætu fallið niður við endurskoðun þeirra nema annað væri sérstaklega tekið fram.

2. Meðferð málsins hjá Mannréttindadómstólnum

Kæran

Kærendur héldu því fram að brotið hefði verið í bága við 1. gr. 1. viðauka þar sem nýr kjarasamningur hefði leitt til þess að þeir hefðu verið sviptir rétti sínum til viðbótarlífeyris en sá samningur hefði verið gerður milli fyrirtækisins og fulltrúa starfsmanna sem hefðu hvorki haft rétt til koma fram fyrir þeirra hönd né fara með gæslu hagsmuna þeirra.

Niðurstaða

Dómstóllinn tók fyrst til skoðunar hvort kærendur gætu átt aðild að málinu samkvæmt 34. gr. sáttmálans og hvort skilyrði þess að mál væri tækt væru uppfyllt samkvæmt 35. gr. hans. Í tilvikum níu kærenda vísaði dómstóllinn kærum frá þar sem skilyrði þessara ákvæða voru ekki uppfyllt. Að auki felldi dómstóllinn kærur fjögurra einstaklinga niður skv. 37. gr. þar sem lögmenn þeirra hefðu ekki framvísað fullnægjandi gögnum um að skjólstæðingar þeirra hefðu falið þeim hagsmunagæslu fyrir þeirra hönd.

Hvað varðaði álítaefnið hvort þau réttindi sem málið varðar gætu talist eignarréttindi í skilningi 1. gr. samningsviðauka nr. 1 vísaði dómstóllinn til fordæma um að réttindi á grundvelli kjarasamninga gætu í ákveðnum tilvikum talist eignarréttindi. Slíkt ætti þá einkum við þegar vinnuveitandi hefði almennt ábyrgst að greiða lífeyri á grundvelli skilyrða sem almennt teldust hlutar vinnusamnings. Í tilviki kærenda hefði réttur þeirra til viðbótarlífeyris byggst á ákvæðum kjarasamnings og þeir hefðu fengið slíkar greiðslur þar til þær voru stöðvaðar af hálfu fyrirtækisins. Að teknu tilliti til þeirra ráðstafana sem kærendur hefðu gripið til og þess að rétturinn til viðbótarlífeyris teldist eignarréttur í skilningi 1. gr. samningsviðauka nr. 1, þá var það mat dómstólsins að þeir hefðu mátt hafa lögættar væntingar um að halda áfram að fá þær greiðslur.

Dómstóllinn benti á að jákvæða samningsskuldbindingin sem fælist í 1. gr. 1. viðauka 1 fæli ekki í sér að aðildarríki væru skuldbundin til að taka yfir skuldbindingar fyrirtækja gagnvart fyrrum starfsmönnum þeirra með greiðslu lífeyris þegar fyrirtækin væru ekki lengur í aðstöðu til að greiða þeim lífeyri sinn. Þetta ætti við jafnvel þótt um væri að ræða ágreining milli einstaklinga.

Hæstiréttur Spánar hefði með dómi sínum í málinu fallist á það fyrirkomulag sem spænski löggjafinn hefði valið, að viðhafa kerfi þar sem heimilt væri að semja sameiginlega og að slíkt gæti vikið til hliðar réttindum sem tryggð væru með eldri kjarasamningum.

Dómstóllinn benti einnig á að hæstiréttur vísaði til þess að síðari kjarasamningurinn hefði í raun ekki fellt úr gildi nein réttindi sem eldri samningur tryggði heldur hefði hann útfært þau með öðrum hætti, þ.e. með greiðslu einnar fastrar fjárhæðar. Þessar breytingar höfðu að auki verið gerðar með hliðsjón af fjárhagsörðugleikum fyrirtækisins.

Dómstóllinn vísaði til þess að takmörkun á eignarrétti kæranda hefði haft það að markmiði að tryggja fjárhag fyrirtækisins og lánardrottna þess. Að auki var það gert með það að markmiði að tryggja vinnuframboð innan þess sem og réttinn til að semja sameiginlega. Þau markmið þjónuðu hagsmunum almennings í skilningi sáttmálans. Að mati dómstólsins var ekkert í málinu sem gefið gæti til kynna að kærendum hefði verið mismunað í samanburði við virka starfsmenn fyrirtækisins sem einnig tóku á sig skerðingu með nýjum kjarasamningi. Dómstóllinn benti á að honum væri ekki ætlað að taka stöðu innlendra dómstóla og meta túlkun hæstaréttar á spánski löggjöf (né að úrskurða um það hvort innlend löggjöf samræmdist löggjöf Evrópusambandsins). Dómstóllinn gat ekki séð nein merki þess að ákvörðun hæstaréttar hefði verið byggð á geðþótta eða að hún legði óhóflega byrði á kærendur.

Í ljósi framangreinds og að teknu tilliti til þess svigrúms sem ríki hefði við mótun félags- og efnahagsstefnu, var það mat dómstólsins að niðurstaða spænskra dómstóla hefði ekki falið í sér óhóflega skerðingu á rétti kæranda til að njóta eigna sinna. Það var því mat dómstólsins að ekki hefði verið brotið í bága við 1. gr. 1. viðauka.

Einn dómari skilaði sératkvæði.